

**Відгук на дисертаційну роботу здобувача ступеня доктора філософії
Андреєвої Тамари Олександрівни**

**«Клініко-патогенетичні особливості та порівняльний аналіз
дегенеративно-дистрофічного процесу в шийному відділі хребта у людей
і тварин»**

на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
за спеціальністю 222 «Медицина»

(опонент: Ігнат'єв Олександр Михайлович, д.мед.н., професор, завідувач кафедри професійної патології, функціональної діагностики та фтизіопульмонології ОНМедУ)

1. Актуальність обраної теми дисертації.

Представлена до захисту дисертаційна робота Андреєвої Т.О. «Клініко-патогенетичні особливості та порівняльний аналіз дегенеративно-дистрофічного процесу в шийному відділі хребта у людей і тварин» присвячена надзвичайно важливій для клінічної медицини проблемі. Актуальність теми не викликає сумнівів: дегенеративні захворювання хребта, зокрема остеохондроз шийного відділу, є однією з найчастіших причин тимчасової непрацездатності та хронічного болю у працездатного населення. Їх ускладнення (радикулопатії, мієлопатії, вертебральні синдроми) суттєво впливають на якість життя пацієнтів і вимагають удосконалення методів діагностики та лікування. Одночасно схожі патології виникають і у домашніх тварин (передусім у собак великих порід), що має значення для ветеринарної медицини та забезпечення добробуту тварин. Таким чином, дослідження, яке об'єднує медичний та ветеринарний аспекти, є надзвичайно корисним як з наукової, так і з практичної точки зору.

2. Зв'язок теми дисертації з державними і галузевими науковими програмами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Чорноморського національного університету ім. Петра Могили і є складовою частиною планового наукового проєкту кафедри медичної біології та фізики, мікробіології, гістології, фізіології та патофізіології за темою

«Клітинні та гуморальні механізми патологічних процесів і хвороб та розробка принципів і методів їхньої корекції» (державний реєстраційний № 0120U104996). Здобувачка є виконавцем одного з фрагментів зазначеної НДР.

3. Новизна дослідження та одержаних результатів.

Новизна дослідження є значною. Авторкою отримано результати, які **вперше** розкривають низку важливих аспектів проблеми. Здійснено **вперше** детальний порівняльний аналіз дегенеративно-дистрофічних змін шийного відділу хребта у людини та тварин із застосуванням сучасних методів візуалізації і морфометрії. Зокрема, авторка адаптувала для ветеринарної практики спеціальні кількісні критерії, що використовуються в медицині (наприклад, індекс Павлова–Торг), та продемонструвала їх ефективність для діагностики спинального стенозу у тварин. Отримані нові дані про спільні патогенетичні закономірності перебігу остеохондрозу у різних біологічних видів і про особливості проявів цієї патології у тварин порівняно з людьми, що збагачує науку новими знаннями та розширює уявлення про проблему.

4. Теоретичне та практичне значення одержаних результатів.

Дисертація Андрєєвої Т.О. має суттєве практичне значення для системи охорони здоров'я. Авторкою отримано низку результатів, що можуть бути безпосередньо впроваджені в клінічну практику. По-перше, детально охарактеризовані **клінічні прояви дегенеративно-дистрофічного процесу** в шийному відділі хребта, що дозволяє лікарям-неврологам та ортопедам своєчасніше розпізнавати цю патологію. З'ясовано, що провідним симптомом і у людей, і у тварин є шийний больовий синдром з іррадіацією, часто поєднаний з головним болем та запамороченням, який посилюється при рухах голови. Ця інформація важлива для лікарів загальної практики та ветеринарів при первинному огляді пацієнтів із скаргами на біль у ділянці ший.

По-друге, встановлено зв'язок між наявністю **стенозу спинномозкового каналу** на рівні нижніх шийних хребців (особливо С6) та розвитком стійких неврологічних порушень. Це підкреслює необхідність скерування пацієнтів із підозрою на цервікальний спинальний стеноз на додаткові методи обстеження (насамперед КТ або МРТ) задля попередження прогресування неврологічного дефіциту.

По-третє, авторка продемонструвала **ефективність використання комп'ютерної томографії (КТ) з морфометричним аналізом** для діагностики дегенеративних змін хребта у тварин. Показано, що застосування КТ-денситометрії та індексу Павлова–Торг у ветеринарній практиці суттєво підвищує точність виявлення спинального стенозу навіть за мінімальної клінічної симптоматики у тварин. Це відкриває можливості для раннього виявлення та своєчасного лікування проблем хребта у домашніх улюбленців, що є цінним з точки зору ветеринарної неврології.

Важливо підкреслити, що низку здобутих результатів вже реалізовано на практиці. За матеріалами дисертації підготовлено та видано **інформаційні листи Міністерства охорони здоров'я України** з рекомендаціями щодо діагностики і лікування дегенеративно-дистрофічних уражень хребта (№ 69-2019, № 79-2021). Це свідчить про те, що отримані результати визнані на державному рівні і довели свою корисність для практичної медицини. Крім того, результати дослідження впроваджено у навчальний процес низки медичних закладів (згідно з актами впровадження), що сприяє підготовці фахівців з урахуванням нових даних. Таким чином, виконана робота має реальний вплив на медичну та ветеринарну практику, підвищуючи ефективність діагностично-лікувальних заходів при патології хребта.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації.

З методологічної точки зору дисертація виконана на високому рівні. Дослідження базується на ретроспективному аналізі значної кількості клінічних випадків (65 людей) та спостережень за тваринами (75 випадків) з використанням сучасних методів візуалізації (мультиспіральна комп'ютерна томографія, 3D-реконструкція зображень, вимірювання щільності кісткової тканини в одиницях Хаунсфілда). Проведено повне клініко-неврологічне обстеження пацієнтів, використано стандартизовані шкали оцінки больового синдрому та неврологічних функцій, що забезпечило об'єктивність зібраних даних. Застосовані методи дослідження є адекватними поставленій меті, а обсяг вибірки – достатнім для отримання статистично значущих результатів.

Статистична обробка результатів (дисперсійний аналіз ANOVA, непараметричні критерії) підтвердила достовірність виявлених закономірностей. Отримані наукові висновки достатньо аргументовані і

підкріплені кількісними показниками, графічними матеріалами (таблиці, рисунки). Стиль викладу матеріалу – академічно грамотний, але водночас доступний для сприйняття, що полегшує практичним лікарям ознайомлення з результатами. Основні результати дисертації опубліковані у фахових наукових виданнях, що свідчить про апробацію та достовірність отриманих даних.

6. Зауваження до змісту та оформлення дисертації.

Як незначне зауваження, можна відмітити, що авторка в основному акцентує увагу на діагностиці та патогенезі, хоча певною мірою хотілося б побачити більш детальний розгляд питань реабілітації або профілактики даної патології. Втім, це виходить за межі поставлених у роботі цілей і жодним чином не применшує цінності отриманих результатів. Загалом, дисертація справляє позитивне враження, а її результати становлять значний інтерес для практичної медицини та ветеринарії.

7. Висновок.

Дисертаційна робота Андреевої Т.О. має велике практичне значення, її результати впроваджені та можуть широко застосовуватися у клінічній практиці. Дисертація **відповідає всім вимогам**, що ставляться до робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина», а її авторка **заслуговує на присудження** цього наукового ступеня.

 Ігнат'єв О. М.

